

meleklerle de ballı çörek sevdiğin mi zeynep cemali?

26 Kasım 2009'da sonsuzluğa uğurladığımız Zeynep Cemali (doğumu 8 Mayıs 1950) için yayımcısı Günışığı Kitaplığı tarafından değerlilik örneği bir anma gecesi düzenlendi Pera Müzesi'nde. Zarif, soylu, samimi sözcükleriyle niteleyebileceğim duygu yüklü anma gecesinin ardından Türk çocuk edebiyatının bu güçlü kalemini düşündüm uzun uzun. Ertesi gün 8 Ocak'ta, 7 kitabını çıkardım, tekrar gözden geçirdim.

Yazdığı öyküleri hem çocuklar hem de yetişkinlerin zevkle okuduğu Zeynep Cemali çocuk edebiyatına ilişkin şu tespiti yapmış, önce onu paylaşmalıyım kendi sözleriyle:

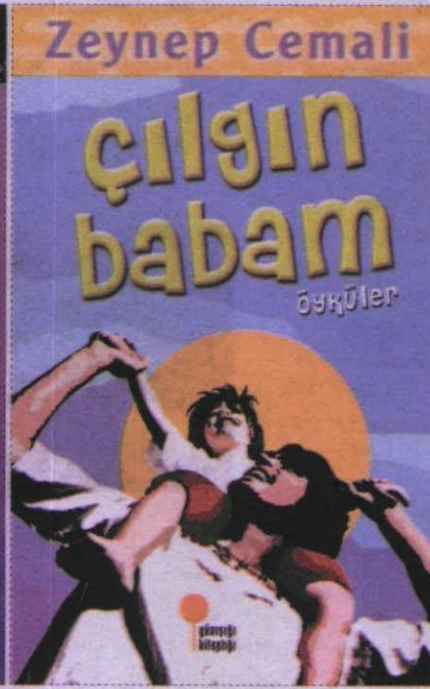
"Keskin bıçağın üzerinde yürümeye benziyor bu. Kitabını her yaşta okuyacak; ama algılamasını, anlamasını beklediklerin çocuklar olursa, birazcık bile kaydığında, o bıçak keser. Ve kestiği yetişkin değildir. Bir fidanı kökünden koparır, atar. Çocuğun belleğine öyle bir girer ki, silmezsin."

Zeynep Cemali tıpkı bir kalem cambazı gibi bu keskin bıçak üstünde kalemini bileye bileye tek çocuk bile kaybetmeden ama on binlercesini kazanarak 10 yazarlık yılı yürüdü.

Ballı Çörek Kafeteryası'nda o şirin Sıla'ya söylediği gibi "Aslına bakarsanız, iş yelkovanın peşine takılmakta değil; yelkovanın attığı bir turu iyi değerlendirmekte..."

Zeynep Cemali çok iyi değerlendirdiği bu 10 yazarlık yılının sonunda her biri baskı üzerine baskı yapan üçü roman, dördü öykü kitabı olmak üzere 7 kitap armağan etti Türk çocuk edebiyatına. Bu kitapların tümü incelendiğinde dili arı ve doğal biçimde kullanan bir yazarla karşılaşırız. Bu yazar yaşamı bir bütün olarak algılayıp, yansıtmıştır. Küçük sade insanın özellikle esnafın yaşamı ve aile ilişkileri sıklıkla öykü konusu oluşturmuştur.

Hayvanlara hele kedilere özel bir düşkünlüğü vardır ama güvercinleri, köpekleri, akvaryum balıklarını hatta kargaları da bağrına basmıştır öykülerinde.

Cemali'nin çocukları büyümüş de küçülmüş edep abideleri değildir çok şükür. Sizin, benim gibi insandılar ve hata yaparlar. Gül Sokağı'nın Dikenleri kitabındaki "Bir Şişe Mürekkep" öyküsü buna bir örnektir. Minik Eda, tıpkı denizin rengine benzesin diye akvaryumun içine mavi mürekkep döküp balıkların ölümüne neden olmuştur.

O denli çok üzülür ki, okur olarak balıkları unutup Eda'nın üzüntüsünü gidermek için bir yol düşünmeye başlamışken yakalarız kendimizi. Neyse ki, Eda'nın ağabeyi çözümü Eda'ya tekrar güvenmekte ve sorumluluk vermekte bulur. "Çelimsiz Çocuk" öyküsündeki arkadaşının burnuna yumruğu patlatan Cem'in çektiği de bir başka örnektir. Cemali, yanlış sergiler ve yanlış yapanın hatasını düzeltmek için bir sorumluluk aldığı mutlakla gösterip öyküyü sonlandırır.

Cemali'nin çocukları ailelerine yardım etmek için çalışırlar ve bunu sevgiyle yaparlar. Kimi eserlerinde anne ve baba çalışır ya da ebeveynlerden biri sonsuzluğa göçmüştür. O zaman ya bir teyze, ya büyüklerden bir nene devreye girer, sevecenlik sürer. Cemali'nin öykülerinde nesiller arası köprüler kurulur ve çocuklar o öyküler sayesinde beraber yaşadıkları yaşlılara yepyeni gözlerle, hoşgörüle ve kendilerinin de nasıl hoş görüldüklerini farkına vararak bakarlar. Cemali

kitaplarını okuyanlar yaşam sevincini küçük farkındalıklarla nasıl çoğaltabileceklerini sezerler.

Unutulmaya yüz tutmuş adetler de öykülere ustaca yedirilerek anımsatılır ve belgelenir. Ballı Çörek Kafeteryası kitabında Zeynel ve Rana'nın düğün hazırlığı anlatısı tatlılık göndermek, nişan, pusat, okuntu, gelin alma, düğün eğlenceleri, kurtarmalık adetleri tatlı tatlı anlatılır ve kentli çocuk ile köylü çocuk arasındaki paylaşıma ve anlaşmaya destek olur.

Babası ile yaşadıklarını öykülediği Çılgın Babam kitabını bitirirken şöyle yazmış:

"Çılgın babam Kemal Bey'in bir zamanlar günlüğüme yazdığı gibi yaşamaya çalışıyorum onca zamandır:

'Günün birinde benden sana kalan mirası sorarlarsa, adalet, doğruluk, inanç olduğunu söyle. Sen de hiç unutma...'

Hiç unutmadı Zeynep Cemali. Adalet, doğruluğa, dostluğa, dayanışmaya, sevgiye duyduğu inancı eserlerine yansıttı. Dilerim çocuklar da nesiller boyu bu güzel eserleri okur ve bu değerler kuşaktan kuşağa aktarılır.

Zeynep Cemali'nin eserleri:

Öyküler:

Ben, Çınar Ağacı ve Puf Böreği (1999), Gül Sokağının Dikenleri (2000), Çılgın Babam(2004), Öykü Öykü Gezen Kedi (2007)

Romanlar:

Güzelce'den Bir Kaçak: Memo (2001), kan davası yüzünden yaşamı bitmez tükenmez bir kovalamacaya dönen Memo'nun yaşamı bu romanın konusunu oluşturur.

Patenli Kız (2003): İşitme engelli Şerare, ödevi için köyün yaşlı sakinlerinin çocukluk anılarını derler. Roman bittiğinde, bu yaşam fıskıran cıvı cıvı kız sayesinde engellilere ilişkin önyargıları olanlar bunlardan kurtulacak, ayrıca yaşlılara bambaşka gözlerle bakacak hatta nerede bir yaşlı görse zengin yaşam deneyiminden yararlanmak için dizinin dibine oturacak.

Ballı Çörek Kafeteryası (2005):Annesini yitirdikten sonra babası ve teyzesi ile beraber annesiyle hep düşünüyordukları kafeteryayı açan Sıla'nın romanı, çocuklara dayanışmanın, insan sevgisinin ve başarmanın o ballı tadını duyumsatır.

Ankaralı: Son romanının basıldığını maalesef yazar göremeyecek. Okurları ise 2010 yılının baharında bu romanla buluşacak. Bu da anma gecesinde paylaşılan bir teselli verici haberdir. Eminim, o alçak gönüllü duruşuyla ve o ışıltılı gülüşünle meleklerle de ballı çörekleri sevdiriyorsundur değerli Zeynep Cemali. Zamansız gidişinle bize acıyı bal eylettin. Işıklar içinde kal, çocuk okurlarından yansıyan sevgi hep ısıtsın seni.

ahru@tnn.net